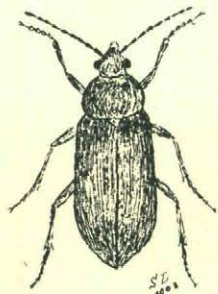

't Donker daalt snel en we laten eenige satijnvlinders ontsnappen. Pijlsnel zweven ze naar beneden in de vallei, als sneeuwvlokken met de wind meegesleurd.

„Hoor,” zegt onze leidsman, en uit gindsch duinboschje klinkt een zonderling ratelend geluid. 't Is afkomstig van „t beest”, de vreemde, geheimzinnige geitenmelker.

Nu en dan laten we een satijnvlinder ontsnappen tot lokaas, maar 't beest verdraait 't en komt niet.

Cistela sulphurea,
3 × vergroot.

In de verte fluit een locomotief en herinnert mij er al te ruw aan, dat ik vannavond nog naar Amsterdam moet, weer terug in de sleur van 't dagelijksche leven.

Van de mooie bloemen aan den weg, pluk ik een groote bouquet, die me nog vele dagen de heerlijke uren, hier gesleten, in herinnering zal brengen. 't Is bij tien, en we zitten reeds op den trein te wachten.

We wandelen naar 't station, ongeveer twee minuten afstand, en weldra komt de kilometersvlinder weer. Ik neem hartelijk afscheid van mijn waarde gastvrouw en -heer en stap in den trein.

Fuut, daar gaan we alweer, nog even groeten en roepen tot ziens en Castricum is weer achter den rug.

Bij halftwaalf stoomen we 't Centraal binnen en twaalf uur ben ik thuis, doodmoe, doch hoogst voldaan over de indrukken van den dag en 't genoten natuurgenoet.

S. LEEFMANS.

VOOR AMATEUR-ENTOMOLOGEN.

Vervolg van blz. 112.

We komen nu aan:

5. Voorbehoedmiddelen tegen bederf.

Men zou denken: ziezo, de vlinders zijn gevangen, gespannen en netjes in de collectie gerangschikt, dus verdere zorgen eischt onze verzameling niet. Een ideaal-toestand zou dat zijn! Maar een ieder weet, dat de groote teerheid dezer insecten meebrengt een groote oplettendheid in alles wat betreft het tegengaan van bederf. Stof, licht, vocht en roofinsecten zijn gevaarlijke vijanden en slechts door groote nauwgezetheid, wat betreft het toezicht op de collectie, kan men medewerken, om de gevaren waaraan zij blootstaat met vrucht af te wenden.

Stof is over 't algemeen gemakkelijk te keeren, tenminste wanneer men goedsluitende doozen bezit. Maar toch geef ik hierbij een raad: open uwen doozen zoo min mogelijk en dan, wanneer het noodig is, in een vertrek waar op dat oogenblik niet veel beweging is en de atmosfeer dus niet met stof bezwangerd. Men moet zich vooral niet tot gewoonte maken elk oogenblik zijn verzameling te bewonderen; zodoende loopt men de kans dat de vlinders beschadigen door het vele verzetten, door stof, licht, vocht en roofinsecten.

Dat men de vlinders tegen licht moet beschermen, leeren wij reeds aan onze gevangen exemplaren, welke vaak door het helle zonlicht danig zijn verbleekt, zonder daarom bepaald beschadigd te zijn. De invloed van het licht is sterker dan menigeen denkt en men moet de collectie er niet noodeloos aan blootstellen.

De verzameling dient voorts op een volkomen droge plaats bewaard te worden, liefst in een kamer waar geregeld 's winters wordt gestookt en waar 't in den zomer ook goed droog is. Zoo'n plaatsje is vaak moeilijk te vinden, vooral in onze moderne woonhuizen. Bovendien is 't nuttig en noodzakelijk, de doozen of het kastje een eindje van de kamerwand af te zetten, omdat de muren vocht doorlaten en nu de warme lucht vrij kan circuleeren. Dit alles is noodig om het binnendringen van schimmelsporen te beletten, die zich met graagte aan de vlinders hechten. Ook het gebruik van doozen die nog niet geheel droog zijn kan aanleiding geven tot schimmelen. Een goed middel om dit euvel tegen te gaan, wanneer de collectie op een vochtige plaats staat, is er eigenlijk niet. Chloorcalcium ($CaCl_2$) is te hygroscopisch en zou voortdurend moeten vernieuwd worden. Creosoot (zeer ingew. formule) is een goed middel om schimmel uit de collectie te houden, doch wanneer de vochtigheidstoestand niet al te groot is. Men doet goed een paar druppels van een sterke oplossing er van op een watje in de doos te spelden. Men kan soms, bij een zeer geconcentreerde vloeistof, jaren wachten voordat deze bewerking moet worden herhaald.

Mocht de schimmel zich in de doos vertoonen, zoo handele men als volgt:

Men neemt de daarin aanwezige exemplaren stuk voor stuk er uit en onderzoekt nauwkeurig met een loupe of er schimmelpluisjes aan zijn te ontdekken. Dat dit vaak moeilijk is uit te maken, leert de ervaring en men doet verstandig om toch de dieren, waarvan men denkt, dat ze niet aangetast zijn, voorzichtigheidshalve in eene daarvoor bestemde doos af te zonderen, opdat mocht men zich vergist hebben, niet het euvel zich aan de geheele verzameling meedeelt. Blijkt nu na eenige weken, bij een vernieuwd onderzoek, dat wij juist zagen, dan kunnen we de vlinders met een gerust geweten in andere doozen overplaatsen.

De beschimmelde exemplaren zijn nog wel te redden, wanneer de schimmel zich slechts sporadisch voordoet. Men behandelt ze dan met een wijngeestoplossing of sterken alcohol (C_2H_5O). Met een zacht penseeltje worden de aangetaste deelen bevochtigd.

Meestal vertoont de schimmelplant zich het eerst op kop, sprieten, pooten en achterlijf, daarna eerst op de vleugels, waarvan de behandeling met meer voorzichtigheid moet geschieden. Heeft de schimmel zich reeds in dikkere lagen afgezet en over een groot oppervlak, dan doet men verstandig met, ingeval het exemplaar niet bijzonder zeldzaam is, dit dier eenvoudig te verbranden.

Deze opoffering kan men zich gerust getroosten omdat de schimmel bij een zwaar aangetast exemplaar bijna zeker terugkeert en dus de geheele collectie aan 't zelfde gevaar bloot staat. Bovendien worden zij leelijk bij te sterke behandeling. De minder beschimmelde dieren worden nu evenzeer, na gereinigd te zijn, in proefdoozen afgezonderd om dan later in de groote collectie te worden gebracht.

In handboeken vindt men soms opgegeven, als een afdoend middel tegen schimmel, het volgende: men brengt de vlinders op een plaats waar de temperatuur 50° Reaumur bedraagt en laat ze daar eenigen tijd vertoeven. Deze temperatuur is voldoende om de schimmelsporen te doden. Een groot bezwaar is echter aan deze methode verbonden: de vleugels trekken krom en keeren nooit geheel in den vorigen vlakken vorm terug.

Een andere onaangename eigenschap van sommige vlinders is het z.g. „vet worden,” hetgeen zich vooral bij sommige diklijvige Heterocera openbaart (o.a. *Cossus cossus*). Dit herstelt men door de aangetaste lichaamsdeelen met een dikke laag z.g. boluspoeier te bestrooien, welk poeder de

gevorinde vetten opslorpt. Soms moet deze bewerking meerdere malen herhaald worden. Met een penseeltje wordt 't poeder verwijderd. Is alleen het achterlijf aangetast, dan kan dit afgebroken worden en in zwavel ether worden uitgetrokken; later lijmt men het met Arabische gom vast. (Deze gom wordt steeds gebezigd voor het oplappen van vleugels en andere lichaamsdeelen).

Nog meer gevaren dreigen onze collectie. Soms toch kan men een hoopje bruine stof opmerken, dat zich onder het vlinderlichaam op den bodem der doos heeft verzameld. Dit vindt zijn verklaring in de aanwezigheid der z.g. milben, zeer kleine diertjes die 't lichaam uitvreten waardoor dit alle stevigheid verliest en na eenigen tijd geheel uit elkaar valt. De aangetaste exemplaren moeten zorgvuldig verwijderd worden evenals bij de schimmel-behandeling.

De doos wordt goed gereinigd, flink verhit en kan opnieuw in gebruik worden genomen. De aangetaste exemplaren plaatst men in een doos waarin een watje met creosoot. Verhitting tot op matige temperatuur kan ook helpen, evenals thymol etc. Men kan deze indringers weeren door in de doos verschillende stoffen te brengen, die doodend werken. Vroeger bezigde men vrij algemeen kamfer en naphthaline, doch hun uitwerking schijnt geringer dan van thymol, eene stof die nu vrij algemeen gebezigd wordt. ($C_6 H_8 O H C_8 H_7 C H_3$) en goed voldoet. De meening dat naphthaline, kamfer, thymol enz. grooten invloed op schimmel zouden uitoefenen, is aan twijfel onderhevig.

Men ziet, er is nog heel wat noodig om de collectie „gezond” te houden en ik besluit dit opstelletje met den wensch, dat velen er 't een en ander van mogen geleerd hebben. Misschien vertel ik later nog eens wat over kweeken van vlinders en wat daarmede in verband staat.

Leiden.

H. MARTIN.

ADDER-STATISTIEK.

Vervolg van blz. 77.

Steenwijk.

Uw stukje over adders las ik onlangs. Er zijn hier veel in de buurt, zooals u weet van J. Godefroy. Het is hier een algemeen zeggen, dat een slang niet vóór zonsondergang kan sterven. Nu, van de taaië levenskracht van die dieren weten onze jongens heel wat staaltjes te vertellen. Zij sloegen er b.v. eens een „goed dood”, wilden die mee naar huis nemen, maar sleepten ze eerst den heelen dag aan een touw over den grond mee. Tegen 't einde van de tocht was 't dier niets dan bloed en vuil en moest dus in een sloot even afgespoeld worden. Aan de haak van een stok in 't water gehouden en — weg zwemt het. —

Voor een paar jaar heb ik er zelf eens een op me gehad. Mijn broer en ik lagen languit op de grond op den Woldberg, toen ik er op eens een over me zag kruipen, (een adder), waarschijnlijk eerst over mijn broer heengegaan, want we lagen vlak naast elkaar. Ik sprong op, schudde hem af, daarop richtte hij zijn kop op en begon te sissen. Het duurde lang, voor dat we hem veilig dood hadden.

En al veel jaren geleden heeft mijn vader, omdat er geen dokters in de stad waren, eens een gebeten man geholpen. Hij was op Steenwijkerwold bij een turfhoop gebeten, kwam dadelijk in een wagen hier en had toen al herhaaldelijk gal gebraakt. De beet was in de hand, de arm was opgezwollen. De arm afgebonden, alcohol te drinken gegeven, de wonde opengesneden en die zooveel mogelijk uitgeperst. De dokter vond het zoo goed en de man verklaarde een jaar later, dat hij er niets meer van bemerkte. Hoe 't later met hem gegaan is, weet ik niet.

MARIE BIJL.

Schoonoord (Drente).

De heer R. Polak, alhier, bezorgt mij heden twee levende adders thuis (om te teekenen). 't Is een paartje door hem in Drente gevangen. Hij zal later er wat van vertellen.

E. HS.

Nijega (Sm.).

Als aanvulling aan uwe adderstatistiek (of ter completering van de door u verzamelde en niet gepubliceerde gegevens) diene nog:

In 't begin van Mei had een jong collega, uit een geheel andere streek afkomstig, de onvoorzichtigheid op de Zuider-Heide nabij Drachten een adder, nadat hij dien een paar slagen had toegebracht en al eens bij den staart aangevat, bij den kop te willen grijpen. Het beest beet, de bijna onzichtbaar kleine wonde stak geweldig en hoewel binnen een uur deskundige hulp verleend werd, volgden hevige benauwdheid en braking. Vier dagen er na was de arm nog geweldig dik en blauw rood. Thans is de arm weer hersteld en de patiënt zegt er *niets* meer van te merken.

H. VAN ASPEREN.

P.S. Voor eventueel gewenschte nadere bijzonderheden, zal ik u gaarne de nauwkeurige adressen opgeven van patiënt en dokter.

Laag Soeren.

Naar aanleiding van de adderstatistiek in *D. L. N.* kan ik u nog mededeelen, dat ik op Laag Soeren éénmaal een adder zag en doodde in het Park voor het Badhuis. Egels zijn daar in menigte, evenzoo de roode boschmier. Gladde slangen zag en ving ik een paar maal, terwijl ringslangen er veel meer voorkwamen. Ik heb ook eens een doode adder gevonden bij Signaal Imbosch.

P. v. D. BURG.

Beetsterzwaag.

Naar aanleiding van uw artikel over adders in het Maartnummer van *De Levende Natuur* het volgende: Gedurende mijn zevenjarig verblijf alhier heb ik in de boschpaden nog slechts tweemaal een adder gezien en éénmaal op den zandweg in de hei; toch heb ik veel door bosch en veld gedwaald en men beweert, dat de adders hier in de hei nog al veelvuldig voorkomen.

In den naasten omtrek van de plaatsen, waar de adders door mij werden aangetroffen, kwamen voor zooverre mij bekend, geen boschmieren voor. Op één der plaatsen zag ik dezer dagen wel boschmieren, doch adders heb ik er in den laatsten tijd ook niet opgemerkt.

De eerste adder, die ik hier zag, kwam van uit de struiken over het boschpad schuifelen. Toen ik dicht bij haar was, bleef zij in afwachting houding liggen, doch ik bleef staan. Na een poosje vervolgde zij haar weg en kroop in de bladeren, ik gaf ze een paar flinke porren met de parapl, waarna zij in een gat verdween. De tweede adder lag zich onder een overhellend kluitje aarde in de middagzon te koesteren. Met een stok werd zij voor den dag gehaald en afgemaakt, wat nog al moeite kostte.

Een ernstig geval van vergiftiging heeft zich onlangs voorgedaan te Drachten. Een onderwijzer ging naar de hei slangen zoeken. Hij vond er eentje en wilde het dier achter den kop grijpen, doch hij werd gebeten, de arm zwol op, zoodat hij er geruimen tijd mooi mee geweest is.

Eene egelgeschiedenis.

Op zekeren zomeravond liep ik langs den weg en vond een zich opgerold hebbenden egel. Ik nam het beestje in een zakdoek mee naar huis en zette het op de tafel. Het ontrolde zich niet. Nu begon ik het bedaard over de stekels te strijken van voren naar achter. Schijnbaar vond het diertje dit behagelijk. Het ontrolde zich, kop en pooten kwamen geheel voor den dag. Daarop maakte ik een piepend geluid, met het doel te zien, welke uitwerking dit geluid op den muizenvanger zou hebben. Het beest schrikt en rolde zich weer ineen. Ik begon weer te strijken en weldra wandelde het diertje bij mij over de tafel. Egels lusten gaarne melk. Ik wilde de proef op de som nemen. Het diertje een schoteltje melk voorgezet — het dronk niet. Ik duwde zijn snuit er voorzichtig in, het beestje dronk noch likte. Dit herhaalde ik een paar malen en waarlijk — de met melk bedekte bek werd afgelikt. Nogmaals de bek ingedompeld, weer likken en — het beestje begon nu zelf uit het schoteltje de melk tot zich